

postmodernizam:

evangelizacija
u postmodernističkoj
kulturi

Todd M. Dick

Postmodernizam:
Evangelizacija u postmodernističkoj kulturi

©Todd M. Dick
08. veljače 2006.

Predgovor

Sadržaj ove knjižice prvi je put iznijet 28. siječnja 2006. u Crikvenici u Hrvatskoj, na Misijskoj konferenciji koju je održala misijska grupa Ima nade. Moja namjera bila je pružiti kratak i općenit pregled postmodernizma uspoređujući ga s dva glavna svjetonazora koji su mu prethodili. Imajte na umu da je sadržaj ovoga dokumenta o predmodernističkoj, modernističkoj i postmodernističkoj misli predstavljen na veoma općenit način. Nisam naumio pružiti iscrpnu raspravu o filozofiji postmodernizma. Kao prvo, to ne bih mogao učiniti ni kada bih htio! Razlog tomu je taj što nisam filozof, nego profesor teologije i propovjednik. Kao drugo, nisam ni htio napisati filozofsku raspravu. Umjesto toga, htio sam iznijeti kontekst gradivu koje nalazimo u drugomu dijelu ove knjižice, a koji smatram najvažnijim. Kao profesor i propovjednik, želim potaknuti druge vjernike na odaziv Božjoj volji po pitanju svetoga življenja, a u ovome dijelu, na evangelizaciju.

Moji su ciljevi u vezi ove knjižice jednostavni. Kao prvo, nadam se da će čitatelj biti svjesniji kulture u kojoj živi. Svi bismo trebali do određene mjere poznavati tu kulturu. Trebamo biti svjesni konteksta naše službe. Kao drugo, molim se da uspijem izazvati čitateljev pogled na evangelizaciju. Cilj mi je pozvati čitatelja na stranice Svetoga pisma. Želim istaknuti jasne naredbe našega Gospodina. Ovu knjižicu smatram podsjetnikom na ono što bismo već trebali znati. Odnosno, da smo mi, kao vjernici, pozvani izići iz ovoga svijeta kao posvećene posude koje će Gospodar koristiti prema svojemuh nahodjenju. Naš poziv jasno je iznijet u 1. Petrovoj 2,9:

Vi ste, naprotiv, izabrani rod, kraljevsko svećenstvo, sveti puk, narod određen za Božju svojinu, da *razglasite slavna djela onoga* koji vas pozva iz tame u svoje divno svjetlo (naglasak naknadno dodan).

Nama prenesenima u kraljevstvo Kristova divnog svjetla dana je povlastica naviještanja ove predivne vijesti spasenja ovomuh svijetu. Moramo propovijedati, poučavati, naviještati i objašnjavati Božji naum spasenja izgubljenima.

Mi smo čimbenici koje je Bog postavio kako bismo vršili utjecaj u ovomuh izgubljenom i mračnom svijetu. Mi smo i svjetlo i sol svijeta,

koji trebamo začinjati, čuvati i rasvjetljivati. To ćemo činiti živimo li i govorimo li Božju istinu.

Neka vas Bog blagoslovi dok pažljivo čitate ovu knjižicu,

Todd M. Dick
Mursko Središće, 2006.

Uvod

Naš zadatak je odrediti *raspoloženje* naše kulture i staviti je unutar njezina biblijskog konteksta. Europa je, kao cjelina, uronjena u filozofski svjetonazor nazvan postmodernizmom. U biti, Europa vjeruje da je prevladala svoju potrebu za Bogom Biblije. Za prosječnog je Europljanina Bog ili mrtav ili nevažan ili odsutan. Istina se ne može spoznati. Pojedinaac određuje moral. Način definiranja ponašanja i istine je demokracija, a ne teokracija. Nesigurnost, nejasnoća, tajanstvenost i iskustvo obilježja su naše kulture. Dakle, Europa je odbacila istinitost Božje riječi, njezin autoritet, njezinu nezabludivost i njezinu nepogrešivost. Europski filozofi i njihovi sljedbenici nasrtljivo i otvoreno napadaju Boga i Sveto pismo. Stoga ne čudi što Europu mnogi nazivaju »misionarskim grobljem«.¹ Misijsko djelovanje, evangelizacija, osnivanje crkava i pastorska služba sve više pridonose osjećaju frustracije zbog trenutne kulturološke pristranosti prema Božjem autoritetu i njegovoj nepogrešivoj Riječi.

Koristim izraz *raspoloženje* zato što vjerojatno na najbolji način definira postmodernizam. Postmodernizam je više odabir životnoga stila, nego metodologija ili pokret. Prema definiciji ga ne možemo sasvim definirati. Zbog toga svako proučavanje postmodernizma donosi frustracije. Zapravo, upravo to službu u današnjoj kulturi čini tako *čudnom*. Jedan autor opisao je to ovako:

»...Služba je čudnija nego što je nekad bila. Ne radi se o tome da služba iziskuje više napora, da više iscrpljuje ili da je zahtjevnija ...jednostavno je drukčija – i sve čudnija.«²

Zaista, živimo i služimo u veoma čudnim vremenima.

Zanimljivo je da se, prema mome mišljenju, postmodernistički pokret nalazi ili veoma blizu svome kraju ili je već završio. Međutim, naša je kultura njime oblikovana. Bez obzira je li postmodernizam mrtav ili ne, mi ubiremo njegove posljedice. Današnju kulturu najbolje možemo razumjeti kao postmoderno raspoloženje.

¹ Ovaj izraz odnosi se na činjenicu da se većina misionara koji dođu služiti u Europi ne vrate natrag nakon završetka njihova prvog razdoblja provedenog u službi. Ta činjenica pokazuje hladnu ravnodušnost prema Božjoj istini u Europi i nasrtljivu pobunu protiv Božjeg autoriteta koji nalazimo u njegovoj Riječi.

² Dr. R. Alber Mohler, Jr.: »Ministry is Stranger Than it Used to Be: The Challenge of Postmodernism« [Služba je čudnija nego prije: Izazov postmodernizma]; www.sbts.edu.

Nažalost, čini se da evandeosko ili konzervativno kršćanstvo postaje žrtvom frustracije služenja u postmodernističkom dobu. Nije potrebno ići daleko kako bismo vidjeli da mnogi vjernici, pa čak i vode, niječu nepogrešivost, autoritet i nezabludivost Božje riječi. Crkve prihvaćaju filozofiju i kulturu svijeta koji ih okružuje. Poput Izraela u prošlosti, crkva nije odvojena za Božju slavu, nego je postala poput svijeta i »bludničila« s kulturom koja je okružuje. Upotrijebit ću jedan staromodan (premda dobar i prikladan) izraz: crkva je postala svjetovna. Poput korinthske crkve u prvomu stoljeću, crkva današnjice sve više nalikuje na kulturu u kojoj živi. Razvodnjena je njezina poruka i izgubila je svoju silu. Njezine metode više slijede lažnu mudrost suvremenih marketinških strategija nego jasne zapovijedi Svetoga pisma. Postoje mnogi u crkvama koji su čak napustili Veliko poslanje³ našega Gospodina, zbog općenite zbunjenosti unutar crkve. Naše su crkve počele nalikovati na društvena okupljanja na kojima pjevamo, molimo se i slušamo ohrabrujuće poruke, ali snažno i jasno izlaganje Božje riječi očito nedostaje.

Neke naše crkve postale su toliko nalik svijetu da njihove članove više ne možemo razlikovati od pogana iz svijeta. Na temelju te otrežnjavajuće stvarnosti, naša je zadaća dvojaka: Kao prvo, trebamo definirati i razumjeti kulturu u kojoj živimo. Kao drugo, potom moramo jasno definirati našu strategiju službe unutar sadašnje kulture.

³ U Mateju 28,19-20, Gospodin je svojim sljedbenicima zapovjedio da poučavaju druge da slijede Krista i da ih krste u vodi, kao znak da pripadaju samo njemu. Taj odlomak poznat je kao Veliko poslanje.

SADRŽAJ

PREDGOVOR.....	4
UVOD.....	8
PRVI DIO.....	14
DEFINIRANJE POSTMODERNIZMA.....	14
Modernizam.....	20
Postmodernizam.....	25
DRUGI DIO.....	34
ODGOVORI NA POSTMODERNIZAM.....	34
Pogrešan odgovor na postmodernizam.....	34
Što je spasenje?.....	37
Vjernikova uloga u evangelizaciji.....	46
Božja namjera u propovijedanju.....	51
Pravilan pogled na evangelizaciju.....	54
Želimo li ugoditi ljudima ili Bogu?.....	56
ZAKLJUČAK.....	58

Prvi dio

Definiranje postmodernizma

Postmodernizam najbolje opisuje ili definira trenutak u kojemu živimo. No, što taj izraz zapravo znači? Kako bismo ga razumjeli, mislim da je najbolje postmodernizam sagledati u njegovu povijesnom kontekstu. Čovjekovo se razmišljanje dramatično promijenilo u proteklih nekoliko stotina godina. Zato je važno razumjeti proces te promjene, kako bismo bili u stanju u potpunosti procijeniti kulturu Europe i svijeta u današnjem vremenu.

Povijest zapadnjačke misli možemo podijeliti na tri kategorije: predmodernizam, modernizam i postmodernizam. Kako bismo predstavili ta razdoblja ili svjetonazore, sagradit ćemo tablicu kao model svakoga razdoblja. Uz pomoć te tablice moći ćemo vidjeti sva ta razdoblja jedno uz drugo i procijeniti eskalaciju čovjekove pobune protiv Boga tijekom proteklih 3000 godina. Dok budemo proučavali svako od ovih razdoblja, upisivat ćemo tri temeljna vjerovanja koja odlikuju svako od njih.

PREDMODERNIZAM	MODERNIZAM	POSTMODERNIZAM

Predmodernizam⁴

Prvo ćemo razdoblje nazvati *predmodernizam*. Ovo razdoblje trajalo je od rođenja znanosti i filozofije u grčkoj kulturi do doba prosvjetiteljstva (otprilike od 500. pr. Kr. do kasnog 18. stoljeća). To znači da predmodernističko razdoblje zapadnjačke intelektualne povijesti pokriva gotovo 2500 godina.

Svakako, tijekom toga vremenskog razdoblja, nastalo je mnoštvo ljudskih filozofija i različitih svjetonazora. Predmodernističkome dobu pripada sve u filozofskome svijetu, od Platonove *Republike* do empiricizma Johna Lockeja, kao i sve u religijskom svijetu, od grčke mitologije do druidskoga poganizma, te još mnogo toga. Postojalo je mnoštvo filozofija i religija koje su cvjetale u predmodernom dobu. No, svima njima bile su zajedničke tri važne stvari:

Objektivna, krajnja istina

Kao prvo, predmodernistički čovjek je vjerovao u *objektivnu, krajnju istinu*. Objektivna istina odnosi se na stvarnost koja se ne zasniva na našim osjećajima ili osobnom mišljenju. Objektivna istina je apsolutna. To je nepromjenjiva i sveopća istina, koja ne ovisi o čovjekovu prebivalištu, lokaciji ili gledištu. Na primjer, kada osoba u Kini skoči s litice, gravitacija će uzrokovati da padne na zemlju. Isto će se dogoditi i u Čileu, na Islandu ili u Keniji. Gravitacija je gravitacija, bez obzira gdje se nalazili u svemiru. To je tako bez obzira jeste li katolik, budist ili baptist! Vaše mišljenje, prebivalište ili emotivno stanje neće promijeniti istinitost ili sigurnost načela gravitacije!

Objektivna istina tvrdi da postoji dobro i zlo, da apsoluti *doista* postoje. Objektivna istina je istinita za svakoga čovjeka na svijetu. Istina nije relativna. Ona poučava moralne apsolute, a ne moralni relativizam. Procjenjuje život s nepromjenjivim i sveopćim propozicijama (činjeničnim izjavama). Biblija, koja je krajnja, objektivna istina, kaže nam da je čovjek grešan od rođenja, a da je Bog vječno svet. Ova činjenična izjava istinita je procjena bez obzira na to što mi *mislimo* o tome.

⁴ Informacije iznijete u ovom kratkom proučavanju povijesti predmodernističke, modernističke i postmodernističke misli u velikoj su mjeri posuđene iz predavanja Phila Johnsona na *Shepherd's Conference* 2005. godine u Los Angelesu u Kaliforniji, naslovljenog: »You Can't Handle the Truth: Addressing the Tolerance of Postmodernism« [Ne možeš se nositi s istinom: O toleranciji postmodernizma].

Pošto je Biblija objektivna istina, ona definira svijet u kojemu živimo sa činjeničnim izjavama koje su sveopće i vječno istinite. Mi razumijemo stvarnost kroz istinu Svetoga pisma. Biblija procjenjuje i vidljivu i nadnaravnu stvarnost. S druge strane, sagledamo li svijet oko nas i dopustimo našim iskustvima i osjećajima da definiraju stvarnost, to se onda naziva *subjektivnom* istinom. Subjektivna istina stvarnost definira uz pomoć emocija, mišljenja, osjećaja i iskustva. Objektivna istina stvarnost definira uz pomoć nepromjenjivih i sveopćih činjenica koje ne ovise o ljudskome mišljenju ili emocijama.

Predmodernistički ljudi su vjerovali da je sve što je krajnje istinito isto tako i objektivno i univerzalno istinito, tako da se pretpostavljalo da isto mjerilo krajnje istine vrijedi za svakoga. Vjerovali su u postojanje objektivne stvarnosti istinite za cijeli svemir, te da se ta stvarnost na neki način može spoznati, shvatiti i opaziti. Ne samo to, nego je predmodernističko gledište istine bilo nepromjenjivo gledište. Drugim riječima, sve što je istinito danas bit će istinito i sutra. Istina je stalna, ne mijenja se. Gotovo su svi predmodernistički svjetonazori sadržavali tu pretpostavku.

Nadnaravno

Kao drugo, u predmodernističkome svijetu postojalo je gotovo sveopće vjerovanje u *nadnaravnu stvarnost*. Nadnaravno se odnosi na ono što ne postoji u prirodi ili na ono što se ne može objasniti prema zakonima prirode. Ono nije fizičko ili materijalno. Čine ga sile i fenomeni koji se ne mogu primijetiti prirodnim ili empiričkim osjetilima. Predmodernistički ljudi bili su sigurni da granice stvarnosti ne određuje vidljiv, materijalan svijet. Premda se razna vjerovanja nisu nužno slagala po pitanju naravi te nadnaravne stvarnosti, gotovo su sva prihvaćala stvarnost nadnaravnoga.

Autoritet dolazi od Boga

Kao treće, u predmodernističkom svijetu obično se pretpostavljalo da je temelj krajnje istine nadnaravan. Sav autoritet dolazi od Boga, ili od »bogova«, ili od duhovnoga svijeta. Drugim riječima, zajedno s idejom o krajnjoj istini, uvijek je postojao *krajnji autoritet*. Netko ili nešto je krajnja sila u svemiru. Gotovo se uvijek pretpostavljalo da taj krajnji autoritet u svemiru boravi u nadnaravnoj stvarnosti – Bog, poganski bogovi, nevidljivi duhovi itd.

PREDMODERNIZAM	MODERNIZAM	POSTMODERNIZAM
Objektivna, krajnja istina		
Nadnaravan		
Autoritet dolazi od Boga		

Modernizam

Tako su ljudi u predmodernističkom svijetu gledali na stvari: bez sumnjanja su prihvaćali ideje o krajnjoj, sveopćoj i nepromjenjivoj istini, prihvaćali su nadnaravno, kao i jedan, središnji, sveopći vrhovni autoritet. To su bili nepremostivi i rijetko izazivani pojmovi u predmodernističkom svijetu. Te su pretpostavke bile gotovo univerzalno prihvaćene; bile su sam temelj ljudskoga razmišljanja.

Međutim, u praskozorje prosvjetiteljstva, otprilike u vrijeme francuske revolucije, dogodila se velika promjena u zapadnjačkoj misli, a svijet je kročio u takozvano modernističko doba. Mogli bismo ga nazvati Dobom razuma, prema naslovu čuvene knjige Thomasa Painea iz 1794. godine. Ta je knjiga više ili manje sažela duh modernizma, a Thomas Paine je bio neka vrsta babice koja je pomogla prilikom njegova rađanja.

Doba razuma (i istoimena knjiga, i to doba) bilo je otvoreni napad na biblijsko kršćanstvo, a uzdigao je znanost i ljudski razum na razinu najvišeg autoriteta. Ujedno je poznato kao Doba prosvjetiteljstva. To je bilo vrijeme kada su se ljudi okrenuli od Božjeg autoriteta prema autoritetu vlastitih umova. Oslanjali su se na vlastite umne sposobnosti. Bio je to izravan napad na Božju autoritativnu Knjigu (Bibliju). Modernist nije prignuo svoja koljena pred autoritetom Božje riječi. Umjesto toga, postavio se na mjesto suca Biblije!

Kako bismo imali jasnije razumijevanje modernističkoga gledišta o Božjoj riječi, razmotrit ćemo naredne citate Thomasa Painea:

»Kada god čitamo te opscene priče o putenoj razuzdanosti, o okrutnim i mučeničkim smaknućima, o neumoljivoj osvetoljubivosti kojom je više od polovice Biblije ispunjeno, bilo bi dosljednije nazvati je riječju demona, nego li Božjom riječju. To je povijest izopačenosti koja je služila iskrivljenju i brutaliziranju čovječanstva; što se mene tiče, iskreno je prezirem, kao što prezirem sve što je okrutno.«⁵

Isto tako:

»Što se tiče knjige koja se zove biblija, bogohulno ju je nazvati riječju Božjom. To je knjiga laži i protuslovlja, te povijest zlih vremena i ljudi.«⁶

⁵ Thomas Paine: *The Age of Reason*.

⁶ Thomas Paine u pismu upućenom Andrewu Deanu, 15. kolovoza 1806.

Modernistička misao bila je otvoreni napad na Bibliju. U suštini, stavljala je ljudski razum na prijestolje autoriteta dajući mu da prosuđuje istinitost i važnost same Božje riječi. Tijekom toga razdoblja, čovjek se prestao pokoravati Bogu kao krajnjem autoritetu i postavio sebe kao odlučujuću i posljednju riječ iznad svega što tvrdi da je istina.

Objektivna, krajnja istina

Što se tiče prve točke, modernistički mislioci su se u potpunosti slagali s predmodernističkim misliocima. Pretpostavljali su nužnost postojanja objektivne, krajnje, sveopće istine. U tom području nije došlo do promjene u razmišljanju. Modernisti su se slagali s predmodernistima da je svaka istina istina u objektivnu smislu. Krajnja istina bila je ista za svakoga, pa čak i ako se svi ne slažu oko te krajnje istine. Dakle, modernizam je potvrđivao postojanje spoznatljive, krajnje i nepromjenjive istine.

Protunadnaravan

Što se druge točke tiče, ovaj pokret stoji u snažnoj opreci s predmodernističkom mišlju. Po pitanju nadnaravnoga, modernist je bio ciničan i skeptičan. Modernističke filozofije nisu nužno nijekale sve nadnaravno, ali su nadnaravne stvari smatrale nevažnima u traženju istine. Modernistički mislioci su rekli da se do krajnje istine i spoznaje dolazi isključivo uz pomoć znanosti i razuma. Vjerovanje u nadnaravne stvarnosti i božansku objavu smatralo se zastarjelim i praznovjernim. Jedan autor piše: »Premda mnogi mislioci Prosvjetiteljstva nisu posve odbacili vjerovanje u Boga, protjerali su ga u najudaljeniju transcendentnu stvarnost. Ako Bog stvarno postoji, onda niti se brine niti se bavi svojom Tvorevinom.«⁷ Možda bismo to mogli bolje izraziti ovako: Nepouzdanje u biblijskoga Boga bilo je gotovo glavna karakteristika modernističke misli. Stoga, po pitanju vjerovanja u nadnaravno, modernistička misao se drastično udaljila od predmodernističke misli.

Autoritet dolazi od znanosti i razuma

Što se tiče krajnjeg autoriteta (osnove i temelja istine), modernistička misao djelomično je zadržala, a djelomično odbacila predmodernističku filozofiju. Sjetite se, predmodernisti su vjerovali da

⁷ Citirao Phil Johnson u svome izlaganju bez iznošenja referencije.

je istina utemeljena na nadnaravnom autoritetu. Modernistički umovi još uvijek su prihvaćali postojanje krajnje, središnje istine, no očito je da su nijekali da je taj vrhovni autoritet zapravo Bog ili bilo što nadnaravno. Modernizam je stavio moratorij na Boga kao temelj spoznaje. Umjesto toga, vrhovnim autoritetima postali su znanost i ljudski razum.

Modernističko doba pokušalo je ukloniti Božji autoritet iz čovjekova života. To je, naravno, ono što želi svaki čovjek: živjeti kako ga je god volja i zasjesti na nebesko prijestolje. Luđak Friedricha Nietzschea glasno je naviještao unutaraju želju srca svakoga čovjeka: »Bog je mrtav«. Čovjek modernizma pokušao je ubiti Boga racionalizmom i znanostu. Nažalost, to mu je pošlo za rukom. Nakon 250 godina modernizma, Bog je mrtav u srcima modernih ljudi, a svaki od nas je do neke mjere bio zadojen modernističkom filozofijom.

Prema tome, svijet modernizma je zadržao shvaćanje o postojanju objektivne, sveopće istine, ali je napustio shvaćanje o nadnaravnoj stvarnosti, te je na taj način rekao da autoritet imaju samo one istine koje se mogu saznati uz pomoć znanosti ili razuma.

Svakako, svijet još uvijek većinom djeluje na modernističkim pretpostavkama. Međutim, modernizam je doživio veoma velik neuspjeh, a ljudi koji su zadržali modernistički svjetonazor, filozofski su daleko iza svojega vremena. Doba razuma, modernističko doba, završilo je. Na tome možemo biti zahvalni. Ipak, došlo je nešto još gore: Postmodernizam.

PREDMODERNIZAM	MODERNIZAM	POSTMODERNIZAM
objektivna, krajnja istina	objektivna, krajnja istina	
nadnaravan	protunadnaravan	
autoritet dolazi od Boga	autoritet dolazi od znanosti i razuma	

Postmodernizam

Glavni rezultati modernističke misli bile su masivne ideologije sa centraliziranom, autoritativnom kontrolom i utopijskim obećanjima. Fašizam, komunizam, socijalizam, marksizam, nacizam i slični društveni eksperimenti dvadesetoga stoljeća imali su svoje korijene u modernizmu. U taj bismo popis mogli isto tako ubrojiti i darvinizam. Oni su svi u suštini bili ateistički, humanistički i racionalistički sustavi. Svi su postali tiranskima i ugnjetavačkima. Svaki je doživio dramatičan neuspjeh. Nakon dva svjetska rata i pada Berlinskoga zida 1989. godine, filozofi, umjetnici i sveučilišni profesori su više ili manje ustvrdili da je doba modernizma mrtvo. Počelo je doba postmodernizma.

Prije nego što nastavimo, moram vas upozoriti da je veoma teško razumjeti postmodernizam. Dr. Mohler je sljedećim riječima opisao i moju vlastitu frustraciju kada čitam o filozofiji postmodernizma:

»Svakako, većina literature o postmodernizmu nema nikakva smisla i teško ju je shvatiti ozbiljno. Kada govore ili pišu najveće ličnosti postmodernizma, njihovo blebetanje češće

nalikuje na ispit iz fonda riječi, nego na potkrijepljeni argument.«⁸

Premda je to istina, postmodernizam ipak moramo shvatiti ozbiljno. Taj novi pokret predstavlja veliki izazov crkvi.

Zanimljivo je da je doba predmodernizma trajalo nekih 2500 godina. Doba modernizma trajalo je manje od 250 godina. Budu li se svjetske ideje nastavile mijenjati sve većom brzinom, onda bi doba postmodernizma moglo trajati manje od 25 godina. To je onda možda manje od desetljeća od sada. Još ne znamo što će ga zamijeniti, ali znamo da se svjetska filozofija, svjetska kultura, neće poboljšati, nego će postajati sve gorom i gorom. Pavao je na sljedeći način objasnio tu stvarnost:

»...dok će zli ljudi i varalice, ujedno zavodnici i zavedeni, napredovati iz zla u gore« (2. Timoteju 3,13).

Naravno, razumijemo tu spiralu nazadovanja svjetskih kultura, ali istovremeno nam koristi razumjeti vrijeme u kojemu živimo i učiniti sve što je u našoj moći kako bismo srušili utvrde lažnih ideologija. Prema tome, moramo razumjeti postmodernistički trenutak i biti svjesni opasnosti koje predstavlja. Ideologije ove kulture u potpunosti su suprotnosti prema Božjoj riječi i njegovu autoritetu. Radi toga, moramo se pripremiti za bitku.

Objektivna, krajnja istina ne može se spoznati

Postmodernizam je radikalna reakcija na neuspjeh modernizma. On odbacuje gotovo svaku značajku modernizma, počevši od shvaćanja da se istina može objektivno spoznati.

Upamtite da su i predmodernisti i modernisti pretpostavljali postojanje jednog, sveopćeg mjerila krajnje istine koja se može objektivno spoznati. Postmodernisti nisu baš sigurni da li objektivna istina uopće postoji, ali su poprilično sigurni da se ne može spoznati. Dakle, oni odbacuju prvu značajku koja je bila zajednička i predmodernističkoj i modernističkoj misli.

Postmodernizam ustraje na tome da se objektivna istina ne može spoznati. Postmodernist to »dokazuje« uz pomoć procesa nazvanog *dekonstrukcionizam*. Studenti diljem svijeta uče taj proces na

⁸ Dr. R. Albert Mohler, Jr.: »Ministry is Stranger Than it Used to Be: The Challenge of Postmodernism«; www.sbts.edu.

sveučilištima. To je razlog zašto je današnji naraštaj mladih ljudi toliko vješt u napadanju krajnje Istine.

Što je točno *dekonstrukcionizam*? Dekonstrukcionizam se suprotstavlja svakome pokušaju uspostavljanja krajnjeg ili sigurnog značenja u nekome tekstu. Prema dekonstrukcionistima, nije moguće imati krajnje značenje ili istinu. Radi toga, potrebno je uništiti svaku tvrdnju o objektivnoj ili sveopćoj istini. Dekonstrukcionizam želi »dekonstruirati« ili svrgnuti ideološke pristranosti (spolne, rasne, ekonomske, kulturološke, političke, religijske) i tradicionalne pretpostavke koje utječu na svaku povijest, kao i filozofske i religijske istine. Drugim riječima, ljudska je pristranost zagadila cjelokupno neizmišljeno djelo tijekom cijele povijesti čovječanstva. To je zagađenje toliko prošireno da je svaka ona istina koja je možda postojala zauvijek izgubljena. Ljudska sklonost ugnjetavanju i eksploataciji toliko je umiješana u sve povijesne dokumente da se istina ne može razmrstiti. Stoga, te dokumente moramo kritički raščlaniti i razotkriti njihove pogreške.

Nadalje, *dekonstrukcionizam* se temelji na premisi da je velik dio ljudske povijesti, u pokušaju razumijevanja a potom i definiranja stvarnosti, doveo do različitih oblika dominacije nad prirodom, obojenim ljudima, siromašnima, homoseksualcima itd. Poput postmodernizma, dekonstrukcionizam smatra da je iskustvo važnije od apstraktnih ideja, tako da osporava svaki pokušaj stvaranja povijesti ili istine. Drugim riječima, raznolikost i nepredvidivost ljudskoga iskustva nužno donose spoznaju na lokalnu i specifičnu razinu, te izazivaju sklonost centralizaciji sile kroz tvrdnje krajnje istine, koju svi trebaju prihvatiti ili joj se pokoravati. Postmodernist bi rekao: »Trebamo prestati *nametati* 'našu' istinu drugima. Umjesto toga, trebamo im se pridružiti i postati dio njihove zajednice kako bismo razumjeli njihovu 'istinu'.«

Postmodernizam tvrdi da su različiti pokreti (npr. fašizam, nacizam, komunizam itd.) stoljećima izrabljivali i zlostavljali one koji su bili na rubu društva. Izrabljivanje se postizalo nametanjem neke autoritativne istine ili ideala na drukčije društvene skupine ljudi. Postmodernizam smatra da se rješenje toga problema nalazi u odbacivanju svake sveopće istine i dopuštanju društvima da »stvore« svoju vlastitu istinu. Tek će tada svijet početi rasti kao jedna velika društvena zajednica koju čini pluralistička i relativistička istina koja pripada svakoj manjoj društvenoj zajednici. Cilj postmodernizma je stvoriti globalno selo sastavljeno od mnogih manjih društvenih zajednica, tako da svaka od njih posjeduje jedinstvenu istinu koja samo njima predstavlja istinu. Iz

ove utopijske vizije odstranjena je bilo kakva ugnjetavačka i autoritativna sveopća istina.

Postmodernist bi svoj cilj mogao opisati na sljedeći način: »Gotovo je s razdobljem ugnjetavanja. Danas moramo otkriti 'istinu' unutar neke zajednice. Prestanimo ljudima *govoriti* i počnimo ih *slušati*. Kroz njihova iskustva, pa čak i naša iskustva, počet ćemo razumjeti rubne slojeve društva našega svijeta. Umjesto da jedni drugima namećemo vlastita gledišta, radimo zajedno i pokušajmo shvatiti naše sličnosti i naše razlike. Slušajući i dijeleći svoja iskustva, počet ćemo razumjeti jedan drugoga, kao i 'istinu' onoga drugog.« Drugim riječima, pošto svi mi imamo drukčija iskustva, osjećaje i mišljenja, bilo bi ugnjetavački i okrutno nametati samo jednu, objektivnu istinu na sve kulture. Svaka će kultura ili društvena zajednica putem svojih subjektivnih iskustava, osjećaja i mišljenja odrediti što je za njih istina. Na primjer, istina za homoseksualce razlikovat će se od istine crnaca, osim, naravno, u slučaju crnih homoseksualaca koji bi pripadali jednoj drukčijoj društvenoj zajednici, a stoga i posjedovali drukčiju istinu!

Dekonstrukcionizam je utemeljen na premisi postmodernističkoga filozofa Richarda Rortyja koji kaže da se istina *stvara*, a ne *pronalazi*. Drugim riječima, društvo, kultura ili društvena zajednica gradi istinu. Prema tome, »istina« je istinita samo unutar kulture koja ju je razvila. Istina je pluralistična, a ne singularna – nije sveopća – svaka društvena zajednica ima svoju vlastitu istinu, svoje vlastite pripovjetke ili priče koje definiraju njihovo vjerovanje. Društvena zajednica stvara svoju istinu i to je njihova jedina istina. Veoma je netolerantno i neosjećajno pokušati nametnuti istinu jedne društvene zajednice na neku drugu skupinu ljudi.

Postmodernizam će otići čak korak dalje i reći kako je svaka tvrdnja u prilog objektivne, sveopće istine zla. Postmodernistički izraz za objektivnu i apsolutnu istinu poznat je kao *metanaracija*. Oni biblijsko kršćanstvo smatraju okrutnim i zlim sustavom koji nameće svoju nevažnu *metanaraciju* (biblijsku istinu) na društvo. Prema tome, oni autoritativno propovijedanje iz Biblije smatraju činom nasilja.

Jedan od vodećih postmodernističkih filozofa, Michel Foucault, kaže da su sve tvrdnje o objektivnoj i sveopćoj istini osmišljene kako bi služile onima na vlasti. Oni smatraju da su Božji autoritet i biblijska istina neprijatelji društva koji žele ugnjetavati i ugađati sami sebi. Prema tome, društvo ima zadaću *dekonstruirati* ili srušiti tvrdnje o objektivnoj, nepromjenljivoj i sveopćoj istini. Na taj će se način društvo

osloboditi autoriteta koji služi samome sebi. Postmodernistička kultura smatra da je biblijsko kršćanstvo tiranin kojemu se treba oduprijeti.

Glavno oružje postmodernističke bitke protiv Istine je sumnja. Sotona to oružje upotrebljava od samoga početka. To je ista strategija koju je upotrijebio u Vrtu kako bi se suprotstavio Božjoj objavljenoj volji. Bog je Adamu jasno rekao da može slobodno jesti od svakoga ploda u Vrtu, osim sa »stabla spoznaje dobra i zla« (Postanak 2,16-17). Međutim, kada je Sotona u obliku zmijske pristupio Evi, njegova je prva izjava glasila:

»Zar je *zbilja* Bog rekao: 'Ne jedite sa svakog drveta u vrtu?'« (Post 3,1 Djak., naglasak naknadno dodan)

Zapazite riječ »zbilja«. Ta riječ podrazumijeva sumnju. Je li to *zbilja* tako? Zar vam je Bog *zbilja* to rekao? Možete li biti apsolutno sigurni da je Bog rekao *upravo* te riječi? Možda Eva nikada nije čula Boga kako govori te riječi. Najvjerojatnije joj je Adam saopćio Božju zapovijed. Prema tome, Sotona, koji je bio veoma lukav, unio je sumnju u Evine misli: »Ma daj, Eva, sigurno si nešto *pogrešno shvatila*. Vjerojatno te Adam s time pokušao držati u pokornosti. Nemoj mu vjerovati – nemoj vjerovati Bogu. Pa, ne možeš *zbilja* znati što je Bog naumio, zar ne?« Nakon što je unio sumnju u Evin um, Sotona je nastavio izazivati Božji autoritet, dobrotu i namjere. Nažalost, Eva si je dopustila da razmišlja o onome što je Sotona rekao, sve dok nije stvarno posumnjala u Božju riječ i na kraju bila neposlušna svome privrženom Stvoritelju.

Sotonine metode stare su koliko i on sam. Danas Sotona ne govori kroz zmijsku, nego kroz dekonstrukcionizam, ali njegova je poruka ostala ista: »Zar je *zbilja* Bog rekao ...?« Moramo biti pažljivi kako bismo izbjegli prevare sotonske sumnje u vječno nepogrešivu, nepromjenjivu, nezabludivu, dostatnu i autoritativnu Riječ živoga Boga.

Bez obzira shvaćamo li mi, vjernici, to ili ne, postmodernistički naraštaj smatra da ratuje protiv arhaičnog i nepovezanog svjetonazora, odnosno, protiv kršćanskoga ili biblijskog svjetonazora. Jedan poznati dekonstrukcionista, Jacques Derrida, sadašnji pokret unutar postmodernizma opisuje kao »smrt autora« i »smrt teksta«. Nema potrebe za dubljom analizom kako bismo shvatili o kojemu se to Autoru i Tekstu radi!

Postmodernizam u potpunosti shvaća da smo u bici. Molim se da se evandeosko kršćanstvo isto tako probudi i shvati istu tu stvarnost. Novi zavjet opetovano upozorava vjernike da uvijek budu pripremljeni

i spremni za bitku (1. Kor 16,13; Ef 6,18; Kol 4,2). Moramo imati na umu da je ta bitka duhovne naravi. Premda smo ratnici, naše oružje nije tjelesno:

Iako, naime, živimo u tijelu, ne borimo se na tjelesan način. Naše borbeno oružje nije tjelesno. Naprotiv, ono je božanski jako za rušenje utvrda. Mi obaramo mudrovanja i svaku oholost koja se diže protiv priznanja Boga, i zarobljujemo svaki razum [misao v. Djak.] da se pokorava Kristu (2. Kor 10,3-5).

Ideologije modernizma i dekonstrukcionizma trebaju se uništiti življenjem, razmišljanjem i djelovanjem prema Kristovu umu, koji posjeduju svi istinski vjernici. Za bitku se pripremamo kroz neprestano proučavanje, pamćenje i primjenu Božje riječi i kroz molitvu. Pavao kaže da trebamo pustiti da »Riječ Kristova obilno stanuje u [nama] ...« (Kol 3,16).

Postmodernisti vjeruju da svaku istinu treba stvoriti društvo. Smatraju da je istina pluralistička i da je važna samo za društvenu zajednicu koja ju je stvorila. Istina će uvijek biti relativna prema društvenoj zajednici. Slogan postmodernizma glasi: »Nema istine poput moje istine.« U postmodernističkom svijetu, pojedinac je vrhovan i samoautoritativan. Što god postmodernist vjeruje, to postaje za njega istina. Prema tome, agresivno će se suprotstaviti svakomu predstavljanju apsolutne, sveopće, nepromjenjive istine.

Mističan

Što se tiče druge točke, sjetite se da su predmodernisti pretpostavljali postojanje nadnaravne stvarnosti, dok su modernisti ili odbacivali ili zanemarivali bilo što nadnaravno. Postmodernisti su voljni prihvatiti nadnaravnost, ali su ga lišili bilo kakv autoriteta. Nadnaravnost je u postmodernizmu mistična nadnaravnost, u kojoj svaki pojedinac određuje stvarnost, već prema onomu što zapaža. Postmodernizam je mističan.

Misticizam bismo mogli definirati na sljedeći način:

»Misticizam je meditacija, molitva ili teologija usredotočena na izravno iskustvo jedinstva s božanstvom, Bogom ili Krajnjom Stvarnošću ...vjerovanje da takvo *iskustvo* predstavlja stvaran i važan izvor spoznaje. U kontekstu epistemologije, može se odnositi na korištenje *nerazumskih* sredstava, poput *osjećaja* ili

vjere, u pokušaju da se dođe do bilo koje vrste spoznaje ili vjerovanja.«⁹

Svakako imajte na umu da je vjera spomenuta u gornjemu citatu iracionalna i prazna vjera. (Nasuprot biblijske vjere koja je racionalna i ima svoj zaseban Objekt: Isusa Krista.)

Misticizam je nelogičan i zasniva se na intuiciji. Drugim riječima, dolazi iznutra. Kroz iskustva, osjećaje i intuiciju, čovjek može postići višu razinu svijesti. Mistična osoba može postati jedno s višom silom (kako god da tu višu silu definira) putem unutarnje spoznaje (slušanje Božjega glasa, primanje posebne spoznaje itd.). Vjerujem da dobra definicija misticizma glasi: *nadnaravnost bez Boga*. Bog je infrastruktura nadnaravnosti. Prema tome, uklonimo li Boga, sve što nam preostaje je prazan oklop bez oblika ili značenja. To je nalik na praznu vrećicu koju nosi vjetar. To je misticizam.

U slučaju da netko vjeruje u nadnaravno, ali se ne želi pokoriti Božjem autoritetu, onda je on sam jedini autoritet koji mu je preostao. Misticizam je utemeljen na idejama, mišljenjima, mislima, osjećajima i iskustvima pojedinca.

Postmodernisti nadnaravne stvarnosti ne shvaćaju uz pomoć autoritativne objave; to čine putem osobna iskustva, osjećaja i drugih subjektivnih metoda. Budući da se objektivna istina ne može spoznati, onda je osobno iskustvo jedini način tumačenja bilo koje stvarnosti, uključujući Boga. Drugim riječima, pošto je stvarnost u konačnici tvorevina subjektivna uma, čak i Bog može biti kakvim god ga zamislite.

Nema krajnjeg autoriteta

Prema tome, po pitanju treće točke, pitanju autoriteta, postmodernisti se ne slažu ni s predmodernističkom ni s modernističkom misli. Ne postoji jedan središnji autoritet, duhovni ili ini. U svijetu koji je potpuno subjektivan jednostavno se ne uklapa ideja o autoritetu.

Postmodernističke religije pokušavaju stvoriti boga bez autoriteta. On je blago, prilagodljivo, prijateljski raspoloženo, tolerantno biće – čista ljubav bez ikakva pravog autoriteta. Prema postmodernizmu, Bog je nalik na veliku gromadu gline koja se može oblikovati u bilo koji željeni oblik. Bog je tvorevina postmodernista, a ne obratno. Štoviše,

⁹ en.wikipedia.org/wiki/Mysticism (naglasak naknadno dodan)

gotovo sve postmodernističke vrste religijâ u nekoj mjeri imaju ovakvu zamisao o Bogu.

Prema tome, ovdje imamo tablicu koja sažeto uspoređuje postmodernizam s ranijim načinima razmišljanja. Razmotrite li tu tablicu, u svakom od tri nabrojena područja postmodernizam se radikalno suprotstavlja povijesnom i biblijskom kršćanstvu.

PREDMODERNIZAM	MODERNIZAM	POSTMODERNIZAM
objektivna, krajnja istina	objektivna, krajnja istina	objektivna, krajnja istina ne može se spoznati
nadnaravan	protunadnaravan	mističan
autoritet dolazi od Boga	autoritet dolazi od znanosti i ljudskoga razuma	nema krajnjeg autoriteta

DRUGI DIO
ODGOVORI NA POSTMODERNIZAM

Pogrešan odgovor na postmodernizam

Budući da se postmodernizam od početka do kraja suprotstavlja Bibliji, Božjem autoritetu i nadnaravnom, nema nikakva načina da ga spojimo s biblijskim kršćanstvom. Međutim, koliko god to nevjerovatno zvuči, postoje oni koji pokušavaju upravo to učiniti. Novonastali crkveni pokret primjer je takva uzaludnog pokušaja. Ipak, znamo da se prava Crkva ne može ujediniti s kulturom koja se suprotstavlja biblijskim apsolutima.

To je pokret koji pokušava uvesti postmodernu misao u Crkvu. Takav bi brak proizveo skupinu ljudi bez ikakve svrhe i jedinstva, te »duhovno iskustvo« bez ikakva značenja. Crkva bi postala zajednicom nepokornih, nemoralnih i izgubljenih ljudi. Nalikovala bi na Izraelce koje je pobuna protiv Boga koštala četrdeset godina lutanja, iz čega je proizašla samo smrt čitava jednog naraštaja. Novi crkveni pokret slijepo vodi takozvane kršćane u bezumnu pobunu protiv Boga.

Jedan je sekularni pisac o kršćanstvu i postmodernoj znanosti dekonstrukcionizma napisao sljedeće:

»Ne mogu zamisliti sigurniji način da se zajamči intelektualno samoubojstvo kršćanstva u ovoj zemlji, od toga da ga zarazimo ovom besmislicom. Pod pretpostavkama dekonstrukcionista, kršćanstvo je samo još jedna društvena tvorevina, a ne objavljena istina. Nikakvo intelektualno vrdanje ne može izbjeći ovaj zaključak koji zahtijevaju temeljna načela ove filozofije. Ukoliko su grijeh i spasenje društvene tvorevine, onda Bog nema nikakve veze s njima. Ukoliko je Bog društvena tvorevina, onda ga nemamo nikakva razloga štovati.«¹⁰

Nažalost, ono što je očito jednome nevjerniku, oni koji ispovijedaju vjeru u Gospodina Isusa Krista ne uvidaju.

Budući da postmodernizam dogmatski smatra da se objektivnu, sveopću istinu ne može spoznati, budući da je mističan i ne prepoznaje apsolutnog autoriteta, jedinstvo s ovim svjetonazorom

¹⁰ Robert Locke: FrontPageMagazine.com: Deconstructing Deconstructionism, 28.11.2001.

neizbježno će stvoriti nemoralne ljude u crkvi. Članovi crkve moći će živjeti kako ih je god volja. Grijeh, pravednost, štovanje, pokornost, zajedništvo, jedinstvo i autoritet neće imati nikakvo mjesto u njihovu životu. Neće biti razlike između crkve i svijeta.

Ujedini li se crkva s postmodernističkim svjetonazorom, izgubit će svoju sol i svjetlo (tj. svoj utjecaj u kulturi) jer će postati *dio* te kulture. Postmodernizam je više od filozofije, to je stil života. To je stil života koji tvrdi da izvan pojedinca ništa zapravo nije važno. Postmodernistička kultura tolerira sve izuzev isključiva i netolerantnog kršćanstva. Postmoderan muškarac i žena mogu činiti što god ih je volja, dokle god su u potpunosti tolerantni prema svima i prema svemu. Postmodernizam želi misteriju, a ne odgovore; nejasnoću, a ne jasnoću; priče, a ne propovijedi; iskustva, a ne objektivnu istinu. Međutim, to Biblija ne tolerira!

Biblijski odgovor na postmodernizam

Dobra je vijest da je postmodernizam poput jeftinog automobila: nije napravljen kako bi dugo trajao. Postmodernizam proturječi samome sebi i samoga sebe uništava. Osuđen je na ranu smrt, ako već nije mrtav. Međutim, posljedice postmodernističke misli oblikuju kulturu u kojoj živimo. Prema tome, moramo ustati za bitku i suočiti se s našom kulturom oči u oči.

Očigledno je što ova kultura želi: misterij, nejasnoću, priče, iskustva itd. No, što mi činimo u vezi toga? Reći ću vam da trebamo nastaviti činiti ono što smo činili u modernističkom svijetu, kao i u predmodernističkom svijetu: Propovijedati Riječ! Naše se poslanje nikada ne mijenja, a ne mijenja se ni naša poruka. Naša misija bila je ista tijekom proteklih 2000 godina. Iskreno govoreći, ono što želi današnja kultura, željela je i kultura prvoga stoljeća. Naša je poruka evanđelje Isusa Krista, a naša misija hrabro i jasno propovijedati tu poruku, bez obzira želi li ju svijet čuti ili ne, jer ona je upravo ono što im *treba*.

Premda stvari tako stoje, još uvijek nas frustrira činjenica da živimo u kulturi kojoj propovijedanje dosađuje i koju vrijeđaju moralni apsoluti Svetoga pisma. Prema tome, pitanje glasi: »*Kako ćemo evangelizirati kulturu koja se tako agresivno suprotstavlja Bogu i njegovoj Riječi?*«
Trebamo li promijeniti taktiku? Trebamo li smisliti neki novi plan?«

Što je spasenje?

Kako bismo odgovorili na ta pitanja, sagledajmo što je to evangelizacija. Bilo bi dobro podsjetiti se što spasenje obuhvaća. Vjerujem kako u sljedećem stihu možemo jasno vidjeti čin spasenja:

Nitko ne može doći k meni ako ga ne privuče Otac koji me posla, i ja ću ga uskrisiti u posljednji dan (Ivan 6,44, naglasak naknadno dodan).

Isus je jasno rekao: »nitko ne može doći k meni ...« Ovo je sasvim isključiva izjava. Drugim riječima, nitko nije sposoban da se spasi. Nijedno ljudsko biće ne može odabrati Boga, tražiti Boga ili doći ka Bogu! Poput mnogih drugih Kristovih izjava, ova izjava otkriva beznade i potpunu nesposobnost svake osobe koja dolazi do spasenja. Nitko nema silu da pristupi Kristu. Nitko nema nade da će se ikada spasiti ukoliko se Bog Otac ne uplete.

Što je Isus htio reći izjavom da nitko ne može doći k Njemu? Kratak pregled nekoliko odlomaka otkriva beznadnu i nemoguću situaciju svakoga čovjeka izvan Božjega spasenja. Drugim riječima, svaki je nevjernik posve bespomoćan, nesposoban i beznadan s obzirom na spasenje. Ivan nam kaže da se nevjernici doslovno nalaze u stisku njihova oca, Sotone:

...sav svijet (je) u vlasti Zloga (1. Iv 5,19; usp. Iv 8,43-44).

Biblija jasno opisuje sve nevjernike kao one koji su zarobljeni u svojim grijesima i odani isključivo sebi samima. Sotona ima svijet nevjernika u svome smrtonosnom stisku. Nevjernici su pobunjenici koji vole tamu Sotonina teritorija. Nema svjetla koje bi razotkrilo njihove grijehе, stoga su privremeno sposobni izbjeći Božjem autoritetu prkoseći mu u svojoj nepravednosti. Zapravo, gore navedeni stih prikazuje Sotonu kako drži nevjernike na svome krilu i doji ih kao što majka hrani svoju djecu. Koliko god to bizarno i izopačeno zvuči, to je točan prikaz situacije u kojoj se nalaze svi nevjernici. Nevjernici su bespomoćno ujedinjeni sa svojim ocem Sotonom u području smrti, gnjeva i tame.

Kako bi stvari bile još gore, Pavao nam kaže da je svaki nevjernik duhovno mrtav, tako da ne može razumjeti duhovnu istinu.

I vas koji ste bili *mrtvi* zbog svojih prekršaja i grijehа u kojima ste nekoć živjeli prema Eonu ovoga svijeta, *prema gospodaru*

zračnog kraljevstva – duhu koji je sada na djelu među nevjernicima (Ef 2,1-2, naglasak naknadno dodan).

Prije spasenja, svaki se čovjek nalazi pod sotonskim utjecajem i vodstvom. Grešnike bismo najbolje mogli opisati kao »hodajuće mrtvace«. Oni se nisu u stanju odazvati na spasonosnu Istinu. Očita istina o mrtvacu je ta što on ne reagira ni na kakve podražaje. Na pogrebu ljudi plaču nad mrtvima, pričaju im, pokušavaju ih držati i dodirnuti, ali mrtvac se ne odaziva. Tako je i s nevjernicima. Oni se ne odazivaju na bilo kakve duhovne podražaje. Svakako, nevjernici su fizički živi. Premda mogu hodati, govoriti, raditi, ženiti se i udavati, odgajati djecu i uživati u životu, još uvijek se ne mogu odazvati na duhovnu istinu. Duhovno su hladni, mrtvi i beživotni leševi. Nevjernici su poput zombija koji ne razmišljaju te bezumno slijede »gospodara zračnoga kraljevstva«.

Nevjernikov um je zarobljenik grijeha. Nema istinske slobode za neobraćenoga. Sposoban je samo za jedno: grijешiti. Sagledajte Bođu procjenu čitava čovječanstva prije potopa:

Vidje Jahve kako je čovjekova pokvarenost na zemlji velika i kako je svaka pomisao u njegovoj pameti uvijek samo zloća (Post 6,5).

Sada usporedite Bođu procjenu nakon što je uz pomoć potopa uklonio sve buntovnike sa lica zemlje:

... misli čovjekova srca zle (su) od njegove mladosti (Post 8,21 Djak.).

Situacija je ista nakon potopa kao što je bila prije potopa. Čovjek je krajnje grešan. Nevjernik je toliko duhovno mrtav da je svaka pomisao njegova bića grešna. On je zarobljeni rob, koji nije sposoban ni razmišljati, ni govoriti ni živjeti prema volji Onoga koji ga je stvorio.

Iz toga su razloga takozvana »dobra« djela nevjernika još uvijek grijeh. Čovjekov problem je unutarne naravi. Njegovi motivi nisu usmjereni ka štovanju Boga. Naprotiv, čovjeka motivira isključivo njegova sebičnost. Dakle, što god da nevjernik učini, iako *naizgled* »dobro« (tj. velikodušnost, pomaganje drugima, odlaženje u crkvu itd.), još uvijek je motivirano zlim mislima. Prema tome, dobra djela nevjernika još uvijek su posve grešna:

...sva pravda naša (je) ko haljine okaljane (Iz 64,6).

Nijedan nevjernik nije u stanju učiniti bilo što dobro. Njegova dobra djela motivira sebično i oholo srce.

Nadalje, nevjernici nemaju nikakve nade da će razumjeti duhovnu istinu:

Zemaljski čovjek ne prima ono što dolazi od Duha Božjega, jer je to za nj ludost. On to ne može ni upoznati, jer se to mora uz pomoć Duha prosuđivati (1. Korinćanima 2,14).

Nevjernici imaju mrtve umove koji su neosjetljivi na Istinu. Zbog toga im duhovna istina, pa čak i Radosna vijest o Božjem oprostjenju, nije prihvatljiva. Iz tog razloga ne možemo nevjernike uvjeravanjem odvesti u nebo. Ne možemo pronaći *zajedničko tlo* s mrtvom i neosjetljivom Sotoninom djecom. Mrtvi, zamračeni i beskorisni umovi ne mogu cijeniti, pa čak ni razumjeti bogatstva koja nalazimo u Božjoj riječi. Nevjernikov je um beskoristan.

Loša vijest postaje još gorom. Pavao nam kaže da su nevjernici po svojoj naravi Božji neprijatelji.

Jer ako smo izmireni s Bogom smrću njegova Sina dok smo još bili *neprijatelji*, mnogo ćemo se sigurnije, već izmireni, spasiti njegovim životom? (Rim 5,10, naglasak naknadno dodan)

Nevjernik nije samo ravnodušan prema Bogu, nego ga i prezire. Upravo se zato spasenje naziva pomirenjem (Rim 5,11; 2. Kor 5,18), jer donosi mir između Boga i njegovih neprijatelja (Rim 5,1; Kol 1,20).

Dobar sažetak čovjekova očajnog stanja nalazimo u Rimljanima 3,10-18:

Nema pravedna ni samo jednoga; nema razumna, nema nikoga koji traži Boga. Svi su zastranili, zajedno se pokvarili. Nema ni jednoga jedinoga koji čini dobro. Njihovo je grlo otvoren grob, jezicima svojim varaju, zmijski je otrov za njihovim usnama. Usta su im puna kleveta i gorčine. Noge su im brze na prolijevanje krvi; ruševine s bijedom na njihovim su putovima; put mira nisu priznali, nema straha Božjega pred njihovim očima.

Svaki se nevjernik rada u grijehu, duhovno je mrtav, rob je grijeha, služi Sotoni, živi u tami, nije u stanju odazvati se na duhovne stvari, ne može razumjeti duhovne stvari, mrzi Boga, voli grijeh i nema

nikakve nade. Apostol Pavao je to rekao na sljedeći način: Svaki je nevjernik »...bez Krista ... bez nade i bez Boga u ovom svijetu« (Ef 2,12).

Kada uistinu shvatimo gornje stihove, želimo zavapiti poput Isusovih učenika u Mateju 19,25:

»Tko se onda može spasiti?«

Odgovor nalazimo u narednom stihu:

Isus ih pogleda pa im reče: »Ljudima je nemoguće, ali je Bogu sve moguće.«

Konačno vidimo tračak nade! To je radosna vijest spasenja. Ono što je bespomoćno, beznadno i nemoguće čovjeku, moguće je Bogu kroz život, smrt i uskrsnuće Krista Isusa. To je nada spasenja kroz Božju milost.

Svakako, važno pitanje glasi: »*Kako* Bog omogućuje spasenje?« Odgovor na to pitanje pomoći će nam prilikom razvijanja strategije evangelizacije.

Odgovor nalazimo u Kristovim riječima:

Nitko ne može doći k meni *ako ga ne privuče Otac koji me posla* (Ivan 6,44, naglasak naknadno dodan).

Čovjek se ne može sam spasiti, ali Bog to može učiniti! Bog je taj koji grešnika privlači Kristu. To je način na koji se to postiže. Ne postoji nijedan drugi način. Spasenje je u potpunosti ovisno o Bogu.

Ovaj izraz »privući« je zanimljiv. Ponekad zamišljamo da Bog *privlači* grešnika sebi na isti način na koji bismo mi primamili gladnoga čovjeka da dođe s hladne ulice i uživa u slasnom objedu u toplom domu. To bismo učinili tako što bismo tanjur s toplom, slasnom hranom držali ispred njega i tjerali zrak prema njemu kako bi miris slasnoga jela namamio gladnoga čovjeka u kuću. Na taj način, gladan bi čovjek bio *privučen* s hladnoće u toplu kuću kako bi uživao u slasnome objedu.

Je li to pravilno razumijevanje načina na koji Bog privlači grešnika u svoje Kraljevstvo? Stoji li Bog na vratima svojega Kraljevstva s toplim tanjurom slasnoga spasenja, tjerajući miris prema nevjernikovim

nozdrvama? Stoji li Bog na vratima Kraljevstva *nadajući* se da će uspjeti namamiti grešnika u nebo pomoću zamamna mirisa? Neki ljudi imaju nešto drukčiju verziju u kojoj Bog stoji pred vratima grešnikova srca i kuca, a svo se to vrijeme nastavlja nadati da će ga grešnik pustiti unutra. Takva gledišta smatram čovjekocentričnim gledištima o spasenju, gledištima koja izvrću biblijsko objašnjenje Božje jedinstvene i samotne uloge u spasenju.

Prema tome, naša je dužnost definirati izraz »privući« na biblijski način, kako bismo razumjeli riječi našega Gospodina u Ivanu 6,44. »Privući« je prijevod grčke riječi *helkō*. Pogledajmo svaku biblijsku upotrebu ovog izraza kako bismo razumjeli njegovo pravilno značenje.

Prvo mjesto gdje Isus koristi isti izraz na način sličan onomu u Ivanu 6,44 nalazimo u Iv 12,32 :

A ja, kad budem podignut sa zemlje, sve ću ljude *privući* k sebi (naglasak naknadno dodan).

Ovdje Isus kaže da će njegovo raspeće i uskrsnuće omogućiti spasenje. Kroz taj čin Krist će »privući« nevjernike sebi. To je slikovit i vrijedan stih, ali nam zapravo ne pomaže u razumijevanju riječi *helkō*.

Sljedeći *helkō* koristi se u Ivanu 18,10:

Tada Petar *izvuče* mač koji je imao sa sobom te udari slugu velikoga svećenika i odsiječe mu desno uho (naglasak naknadno dodan).

Ovdje Ivan koristi taj izraz kako bi opisao Petrovo izvlačenje mača iz korica. Ovaj glagol opisuje Petra kako izvlači jedan neživi predmet za njegovu vlastitu upotrebu. Naravno, mač nema svoje vlastite volje i jednostavno se koristi prema volji svojega vlasnika.

Ivan riječ *helkō* ponovno koristi u još dva stiha koji, u suštini, opisuju isti čin:

»Bacite mreže na desnu stranu ladice i naći ćete!« reče im. Baciše je, dakle, i već je nisu mogli *izvući* zbog mnoštva riba (Ivan 21,6, naglasak naknadno dodan).

Uspe se u ladicu Šimun Petar te *izvuče* na kopno mrežu krcatu: sto pedeset i tri velike ribe. Iako ih je bilo toliko mnogo, mreža se nije istrkala (Ivan 21,11, naglasak naknadno dodan).

U ovim stihovima vidimo razvoj misli. Petar i apostoli *vukli* su živa bića (tj. ribu) na obalu. U ovim stihovima, *helkō* se koristi za djelo prisiljavanja živih bića da učine nešto protiv svoje volje. Te ribe sigurno nisu svojevóljno sudjelovale u tome!

Zapazite da u gore navedenim slučajevima isti autor koristi taj izraz pet puta, a u tri slučaja je značenje izraza jasno. Ivanova upotreba riječi *helkō* u 18,10 i 21,6. 11 jasno pokazuje njegovo razumijevanje i namjeru pri upotrebi tog izraza. Na osnovu toga, potpuno smo sigurni u vezi Ivanove namjere kada je isti izraz, *helkō*, upotrijebio u 6,44 i 12,32.

Međutim, nastavimo s našim proučavanjem ovog izraza. Ostavit ćemo Ivanovo Evanđelje, te sagledati Lukin povijesni zapis o ranoj crkvi. Luka riječ *helkō* koristi kako bi opisao jedan događaj u Djelima 16,19:

Kad opaziše njezini gospodari da im propade nada u zaradu, zgrabiše Pavla i Silu te ih *odvukoše* na trg pred poglavare gradske (naglasak naknadno dodan).

Ljudi koji su odvukli Pavla i Silu na trg izrazito su se ljutili na njih. Pavao je istjerao demona iz jedne ropkinje. Ta ropkinja je, uz pomoć demonske sile, imala sposobnost predviđanja budućnosti. Njezini su vlasnici koristili tu opsjednutu djevojku kako bi zaradili novca. Kada je Pavao istjerao demona iz nje, zajedno s demonom otišla je i njihova nada u zaradu! Radi toga su ljutito *vukli* (*helkusan*, od *helkō*) Pavla i Silu na trg kako bi ih išibali i utamničili. Dakle, jasno je da su Pavao i Sila bili *odvučeni* protiv njihove slobodne volje.

Luka ponovno koristi *helkō* u Djelima 21,30:

Uskomeša se sav grad i nastade strka naroda, te uhvatiše Pavla, *izvukoše* ga izvan hrama pa odmah zatvoriše vrata (naglasak naknadno dodan).

U ovom odlomku, židovski su vođe nahuškali buntovno mnoštvo protiv Pavla. Ponovno vidimo kako Pavao nije bio voljan sudjelovati u naumu toga mnoštva.

Prema tome, vidimo da je Lukina upotreba glagola *helkō* slična Ivanovoj, pa čak i agresivnija: govori o odvlačenju osobe protiv njezine volje.

Usporedimo sada njihovu upotrebu s Jakovljevom upotrebom te riječi u Jakovu 2,6:

A vi ste prezreli siromaha! Zar vas upravo bogataši ne tlače i ne vuku na sudove? (naglasak naknadno dodan)

Kao što smo vidjeli, Jakovljeva upotreba riječi *helkō* dosljedna je Ivanovoj i Lukinoj upotrebi. Siromah sigurno nije sretan što ga vuku na sud. Zapravo, Jakov to osuđuje i naziva okrutnim.

Dakle, svaka jasna upotreba riječi *helkō* odnosi se na odvlačenje nekoga ili nečega protiv vlastite volje.

Štoviše, leksička definicija riječi *helkō* glasi: »vući, privlačiti, prinuditi ili privući pomoću moralne snage«. ¹¹ Ova definicija svakako je povezana s upotrebom riječi *helkō* u gore navedenim stihovima. Tri novozavjetna autora, Ivan, Luka i Jakov, koriste isti izraz, *helkō*, kako bi opisali u osnovi istu vrstu djelovanja: odvlačenje ili izvlačenje predmeta, životinje ili osobe protiv njene volje (s tim da mač, kao neživa stvar, nije imao nikakvu osobnu volju). Trebali bismo isto tako imati na umu da ni u kontekstu Ivana 6,44, ni u kontekstu 12,32 ništa ne ide protiv ovoga razumijevanja tog izraza.

Prema tome, uzmemo li ga unutar ranije objašnjenog biblijskog konteksta (tj. nevjernikovo mrtvo duhovno stanje), uvjeren sam da je očigledno značenje riječi *helkō* u Ivanu 18,10; 21,6. 11; Djelima 16,19; 21,30 i Jakovu 2,6 odgovara značenju istog izraza u Ivanu 6,44 i 12,32. Možda bi točniji prijevod Ivana 6,44 glasio:

Nitko ne dolazi k meni ukoliko ga Otac koji me posla ne dovuče protiv njegove volje.

Želim reći sljedeće: Nevjernik boravi u Sotoninom krilu u kraljevstvu tame. Duhovno je mrtav. Ne može se odazvati na duhovnu istinu niti je razumjeti. Prezire Boga i voli svoj grijeh. Zbog duhovnog stanja ovoga čovjeka, s njime nema nikakva raspravljanja. Zapravo, on će samo potiskivati istinu o Bogu u svojoj vlastitoj grešnosti (Rimljanima 1,18).

Dakle, Bog ne stoji ispred kraljevstva tame pokušavajući *uvjeriti* grešnika da ga napusti. To se, naravno, nikada ne bi dogodilo. Umjesto toga, Bog pomoću sile svoje Riječi, ulazi pravo u Sotonino kraljevstvo i otima grešnika sa Sotonina krila *protiv njegove volje!* Vidimo Boga kako vuče grešnika, koji se baca i više, izvan njegova mračnog

¹¹ Abbott-Smith: *Manual Greek Lexicon of the New Testament*, str. 146. Vidi također A. T. Robertson: *Word Pictures in the New Testament*, svezak V., str. 109.

boravišta i postavlja ga u divno svjetlo njegova Sina Isusa Krista. Nakon što se grešnik jednom nade na sigurnom, u toj novoj sferi svjetla, biva preporoden: daje mu se novi život, nove želje i nove sposobnosti. Postavlja ga se u Krista, daje mu se Duh Sveti i svaki duhovni dar koji će mu trebati. Tamo živi u miru, svetosti i zajedništvu s Bogom i svetima. Nakon što Božje dijete dobije sposobnost da jasno vidi (tj. pravilno razmišlja), tada vapi Bogu za oprostjenje koje mu je očajnički potrebno. Svakako, Bog je već odgovorio na tu molitvu!

Po svojoj naravi, nevjernik pripada Sotoni, ali Bog, na temelju Kristova djela, prevraća to prokletstvo i nevjerniku daje novu narav! To je u potpunosti neprirodan čin – *taj je čin natprirodan!*

Ipak, taj predivan dar nikada ne bi mogao biti njegov ukoliko Bog ne bi izvršio invaziju na Sotonino područje i izbavio svojega neprijatelja. To je prikaz Božje ljubavi prema njegovim neprijateljima! Grešnik voli svoj grijeh i tminu koja skriva njegove grijehe. On ne želi da mu svjetlo Božje riječi ili Božji autoritet pokvari zabavu! Evangelizacija je, stoga, akcija spašavanja. Grešnik nikada ne bi odabrao Boga. Radi toga, Bog mora izabrati njega. To je vojna akcija na duhovnoj razini. Sotona drži Božjeg izabranika kao taoca, a Bog Sotoni oduzima ono što mu po pravu pripada!

Zamislite ratnoga zarobljenika kojega su neprijatelji zarobili, a potom mu isprali mozak. Tijekom godinâ, počne mu se sviđati okolina, pa čak i njegovi otmičari. Jednoga dana, dolaze njegovi suborci kako bi ga odveli kući. Kada ugleda svoje prijatelje, počinje pucati na njih i odbijati njihovu pomoć. Činjenica da su mu isprali mozak sprečava ga da jasno shvati situaciju. On se zapravo opire onima koji mu žele iskazati dobrotu i zaštititi ga! Moraju ga oteći protiv njegove volje i ponovno uvježbati njegov um kako bi mogao jasno razmišljati. To je slično spasenju.

Biblija nam kaže da spasenje počinje i završava s Bogom. Krist je i Začetnik i Dovršitelj naše vjere (Heb 12,2). Kada bi Bog samo vabio grešnike da izidu iz svojega područja tame, onda bi grešnik mogao zahvaliti samome sebi što je imao mudrosti i smotrenosti odazvati se na Božji poziv. Međutim, grešnik živi u neznanju i ne može se odazvati. Stoga, Bog ulazi i spašava ga iz njegova područja smrti. Poradi toga, grešnik se nema razloga hvaliti. Spašen je isključivo Božjom silom i milosrdem. Grešnik nikada ne bi *svojom voljom* napustio kraljevstvo tame. Mora biti izbavljen!

Bog sav posao oko spasenja čini sâm kako bi jedino on primio zasluge. Bog spašava grešnika za svoju vlastitu slavu. Bog ne ostavlja nikakve sumnje o tome tko zaslužuje hvalu i čast za spasenje. U Efežanima 2,8-9 Pavao kaže:

Da, milošću ste spašeni – po vjeri. To ne dolazi od vas; to je dar Božji! To ne dolazi od djelâ, da se tko ne bi hvalisao.

Mi se ne možemo hvaliti nama samima, jer nemamo nikakva udjela u tom Božjem nadnaravnom djelu. *Jedino* Bog zaslužuje slavu, zato što *jedino* on spašava grešnika! Nijedan spašeni grešnik nikada neće reći: »Hvala *meni!*« Svi otkupljeni kliču: »Hvala *Bogu!*« Trebamo razumjeti spasenje onakvim kakvo ono jest: kao duhovnu oslobodilačku misiju izdanu od najvišega zapovjednog vrha. Bog je taj koji svime upravlja i sve obavlja.

Vjernikova uloga u evangelizaciji

U svjetlu toga, kakav savjet možemo ponuditi Bogu? Što bi čovjek uopće mogao učiniti kako bi *pomogao* Bogu po pitanju spasenja? Jesu li naša mudrost, ideali, savjeti itd. imalo korisni Stvoritelju i Spasitelju u duhovnoj borbi oko spasenja? Naravno da nisu.

Prema tome, kako bi evangelizacija bila uspješna, ona mora početi i završiti s Bogom. Moramo je obavljati uz pomoć Božje snage, njegova blagoslova, njegovih metoda i njegovih sredstava. Moramo razumjeti našu ulogu u evangelizaciji. Naša uloga postat će nam jasna kada razumijemo Bogom određeno sredstvo spasenja.

Bog je odredio da se evangelizacija izvrši propovijedanjem Radosne vijesti koju nalazimo u Bibliji. U Rimljanima 1,16 Pavao kaže:

Uistinu, ja se ne stidim Evanđelja, jer je ono *sila Božja za spasenje* svakomu vjerniku, kako u prvom redu, Židovu, tako Grku (naglasak naknadno dodan).

Jasno, pažljivo objašnjenje spasenja je sredstvo koje Bog koristi kako bi preobrazio grešnika. Bog koristi naviještanje svoje Riječi kako bi dao život mrtvima, nadu beznadnima, vjeru bezvjercima, svetost neposvećenima, te kako bi dao mir svojim neprijateljima. Pavao je naglasio tu istinu u Rimljanima 10,13-14:

Jer »Tko god zazove ime Gospodnje, spasit će se.« Ali kako će zazivati onoga u koga nisu vjerovali? Kako li će vjerovati u onoga za koga nisu čuli? Kako li će čuti bez *propovjednika?* (naglasak naknadno dodan)

Ovo je sredstvo koje je Bog odredio za evangelizaciju: propovijedanje. Odnosno, jasno i potpuno naviještanje Istine spasenja grešnicima jedini je način na koji će oni povjerovati u Krista Isusa. Naviještanje radosne vijesti o oproštenju naš je udio u evangelizaciji. Bog je odlučio da će koristiti *nas* u tome duhovnom pothvatu. Dakle, moramo biti pažljivi kako bismo to činili na *njegov* način.

Isto je rekao i Isus prije nego što je uzišao na nebo. Poslao je svoje učenike u svijet kako bi učinili druge učenicima. Kako su to trebali činiti? Razmotrite Mateja 28,19-20:

Idite dakle i *učinite učenicima sve narode*, krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga, *učeci* ih da drže sve što sam vam

zapovjedio. I evo, ja sam s vama u sve dane do svršetka svijeta (Knežević; naglasak naknadno dodan).

Evangelizacija je postupak kojim se ljudi čine učenicima. Isus je rekao da se to čini učenjem drugih o Kristu i onomu što je on rekao. Kada propovijedamo, poučavamo i objašnjavamo Istinu o Božjemu spasenju izgubljenom svijetu, Bog nas koristi za zadobivanje izgubljenih! Zar nas onda čudi što je Pavao u Rimljanima 10,15 napisao:

Kako su krasne ... noge onih koji nose Radosnu vijest!

Pretpostavljam da bi netko mogao reći: »Da, da, ali, ovo je svijet MTV-a. Postmodernistička kultura je vizualna. Ona traži informacije u obliku zvučnih bajtova. Moramo im pružiti minutu informacije tu i minutu informacije tamo. Ljudi neće mirno sjediti i slušati propovijedanje. Neće slušati. Danas je nemoguće dovoljno dugo zadržati pažnju koju propovijedanje zahtijeva. Gledanje televizije proizvelo je naraštaj kašastih umova. Jednostavno nisu navikli na *propovijedanje*. Monolozi nikada neće zaokupiti pažnju X generacije. Oni žele iskustvo. Traže nešto što će obuzeti sva njihova osjetila. Prema tome, trebali bismo preoblikovati svoju poruku ili metode evangelizacije kako bismo je prilagodili ovoj kulturi. Iskreno govoreći, staromodno propovijedanje jednostavno nema utjecaja na današnju kulturu.«

Kako bismo biblijski odgovorili na ove komentare? Sigurno, Biblija nam kaže da nikada ne smijemo dopustiti kulturi da izvrši utjecaj na našu poruku ili metodu. Dakle, jednostavno ćemo odgovoriti: »Ne, Crkva neće prilagoditi svoju poruku niti svoje metode ovoj kulturi.«

Dopustite mi da vam ilustriram što želim reći. Uživam gledati borbe Mirka Filipovića. On je nevjerojatan. Jasno se sjećam njegove borbe protiv jednog američkog crnca. Taj je Amerikanac bio ogroman. Činio se kao jedna velika mišićna masa. Izgledalo je kao da nema vrata – samo velika glava stavljena na ramena moćnih mišića! Bio je tako velik da je Filipović prema njemu izgledao kao patuljak. Mislio sam da Filipović nema nikakve šanse za pobjedu. Međutim, samo nekoliko sekundi nakon početka, Filipović je svojega protivnika udario u bok. Isprva se činilo da mu to nije zasmetalo. Ipak, nakon nekoliko sekundi pao je na koljena, a potom na sve četiri. Filipović ga je pobijedio u samo nekoliko sekundi. Udarac u bok pokazao se kobnim za Filipovićeva protivnika.

Mislim da mi ponekad mislimo kako je nova kultura, novi svjetonazor, 21. stoljeće iznenadilo Boga i uhvatilo ga nespremna. Kao da je postmodernizam nekako udario Boga tako da se on zateturio po nebu, pao na sve četiri, pogledao na nas i sliježući ramenima rekao: »Nemam odgovora – pokušajte sada vi!«

Ništa nije dalje od istine! Kada je Bog napisao Bibliju (pa čak i prije nego što je napisao Bibliju), znao je za postmodernističku misao. On zna svršetak od početka (Iz 46,10). Bog nije iznenađen. On ne samo da je znao za 21. stoljeće, nego je iščekivao postmodernizam i pripremio nas za njega. Pavao je to objasnio Timoteju:

Propovijedaj Riječ, uporan budi – bilo to zgodno ili nezgodno – uvjeravaj, prijeti, zapovijedaj sa svom strpljivošću i poukom. Jer doći će vrijeme kad ljudi neće podnositi zdrava nauka, nego će sebi po vlastitim požudama nagomilavati učitelje kako im godi ušima (2. Timoteju 4,2-3 D/F, naglasak naknadno dodan).

Siguran sam da ćemo se svi složiti kako današnji svijet nije ni mjesto ni vrijeme za propovijedanje. U tome vam se neću usprotiviti. Razumijem da ova kultura nije prijemčiva za propovijedanje. To je jasna poruka koju izlažu promicatelji postmodernističkoga pokreta. Doug Paigitt, pastor i zagovornik novonastaloga crkvenog pokreta u Sjedinjenim Američkim Državama kaže: »Propovijedanje je slomljeno.« Zapravo, tvrdi da je »propovijedanje ugnjetavački, nezdrav i nasilan čin.« Prema postmodernizmu, 21. stoljeće nije vrijeme za propovijedanje. Međutim, Bog kaže da trebamo propovijedati »bilo to zgodno ili nezgodno«. Postmodernisti žele misterij, a ne odgovore; priče, a ne propovijedi; duhovno iskustvo, a ne Božji autoritet. Njihove ih »uši golicaju«. Međutim, naša je misija jasna: Moramo »propovijedati Riječ ...sa svom strpljivošću i poukom«. Naše propovijedanje mora biti jasno, pažljivo, potpuno i strpljivo iznijeto.

Molim vas, nemojte misliti kako moj dogmatski pristup propovijedanju potječe od nerazumijevanja kulture. Uistinu je shvaćam! Slažem se da danas nije ni vrijeme ni mjesto za propovijedanje. Međutim, želim reći da moramo prestati dopuštati kulturi da nas vodi i trebamo početi slušati našega suverenog Gospodina.

Dvadeset prvo stoljeće nije Bogu uputilo snažan udarac. Bog nije pao na koljena pokušavajući doći do zraka! Bog je suveren. On svime upravlja! Metoda evangelizacije koju je on odredio *jedini* je uspješan način, i to zato što je jednostavno *njegov* način.

Božja poruka spasenja je *Biblija*, a njegovo odabrano sredstvo je *propovijedanje*. Oboje je uvijek bilo relevantno i uvijek će biti relevantno. Stvoritelj sigurno zna kako će spasiti svoja stvorenja!

Nadalje, Bog oduvijek zna da je propovijedanje Istine o Kristu veoma luda, naivna i uvredljiva metoda komunikacije u očima svijeta:

*Bez sumnje, govor o križu ludost je za one koji propadaju, a za nas koji se spasavamo sila je Božja, jer stoji pisano: »Uništiti ću mudrost mudrih i učiniti ću ispraznom umnost umnih.« Gdje je mudrac? Gdje je književnik? Gdje li je istraživač ovoga svijeta? Zar nije Bog učinio ludom mudrost svijeta? Budući da svijet svojom mudrošću nije upoznao Boga u Božjoj mudrosti, odlučiti Bog one koji vjeruju spasiti ludošću propovijedanja. I dok Židovi zahtijevaju znakove, a Grci traže mudrost, mi propovijedamo Krista razapetoga, sablazan za Židove, ludost za pogane, a za pozvane – i Židove i Grke – Krista, Božju silu i Božju mudrost, jer je Božja ludost mudrija od ljudi, i Božja slabost jača od ljudi. Promatrajte, braćo, sebe koji ste pozvani! Nema vas mnogo na ljudsku mudrih, ni mnogo moćnih, ni mnogo plemenitih. Naprotiv, što je *ludo* u očima svijeta, izabra Boga da posrami mudre; što je *slabo* u očima svijeta, izabra Bog da posrami jake; što je *neplemenito i prezira vrijedno* u očima svijeta – i čak ono čega nema – izabra Bog da uništi ono što jest, da se ni jedan čovjek ne može ponositi pred Bogom. Po njemu ste vi u Kristu Isusu, koji nam postade mudrost od Boga, pravednost, posvećenje i otkupljenje, da bude kako je pisano: »*Tko se ponosi, neka se u Gospodinu ponosi!*« (1. Korinćanima 1,18-31, naglasak naknadno dodan)*

Ono što je u očima svijeta ludost zapravo je sila živoga Boga! Bog je odlučio upotrijebiti poruku i metodu koja je uvredljiva, glupa, luda i nemoćna u očima svijeta kako bi učinio čudo - spasenje:

...odluči Bog one koji vjeruju spasiti ludošću propovijedanja ...
(s. 21)

Pavao je rekao da svijet (i Židovi i pogani) traži znakove ili zemaljsku mudrost. Njegova kultura je poput naše čeznula za čudima, misterijima ili zemaljskom filozofijom. Božja je volja da naša poruka i metoda evangelizacije ne budu skrojene prema svjetovnim željama, nego prema nebeskoj zapovijedi. Prema tome, iako je svijet želio nešto

drugo, a ne propovijedanje, Pavao je propovijedao Krista razapetoga, koji je bio *sablazan* za Židove i *ludost* za pogane.

Naša je uloga u evangelizaciji ostala ista: Propovijedati Radosnu vijest izgubljenim grešnicima našega svijeta.

Božja namjera u propovijedanju

Bog ima određenu namjeru u tome što koristi nešto što se čini ludim, slabim, neplemenitim i prijezira vrijednim kako bi spasio grešnike. Razlog je taj što želi posramiti ponosne, mudre i snažne. Zašto? Zato što sva slava, štovanje i čast pripadaju Bogu i *samo* njemu. Bog ne želi da itko kaže: »Hvala meni – tako sam sretan što sam bio dovoljno pametan da razumijem evanđelje i slijedim Krista.« Ne, Bog želi da svakome grešniku bude jasno kako bi mu, bez Božje intervencije, bilo jednostavno nemoguće spasiti se. Bog se kroz »ludu« poruku i metodu proslavlja time što jasno pokazuje da spasenje dolazi u potpunosti po njemu, radi njega i kroz njega (Rim 11,36)!

Podsjetit ću vas na jedan događaj koji se odvio prije nekoliko tisuća godina. Mojsije je vodio Izraelce u Obećanu zemlju. Kada su se približili Kanaanu, Mojsije je poslao uhode da razvide zemlju. Dvanaest uhoda donijelo je svoje izvještaje. Deset uhoda reklo je da je Obećana zemlja upravo onakva kakvu im je Bog opisao – zemlja obilja. Ipak, nastavili su objašnjavati kako su tamošnji ljudi odviše snažni i kako ih Izraelci nikada neće moći svladati. S druge strane, dvije su uhode, Jošua i Kaleb, rekli da je Bog vjeran i pouzdan i da će ih izbaviti iz ruku njihovih neprijatelja, unatoč njihovoj snazi. Nažalost, u svome su buntovništvu Izraelci poslušali nepovoljan izvještaj desetorice uhoda. Radi toga je Bog natjerao Izraelce da lutaju pustinjom četrdeset godina, sve dok nije izumro cijeli taj naraštaj (izuzev Jošue i Kaleba). Zbog njihove pobune, Bog je dopustio da cijeli naraštaj umre prije nego što im je dopustio ulazak u Obećanu zemlju.

¹²

Nakon Mojsijeve smrti, Jošua je preuzeo vodstvo nad Izraelom. Konačno, nakon što su buntovnici pomrli, Bog je dopustio Izraelu ulazak u Obećanu zemlju. Kakva li divna vremena za Izrael! Imali su i jedinstven ulazak. Bog je odijelio rijeku Jordan kako bi pustio svome narodu da ude u zemlju koju je obećao njihovim precima. Međutim, nisu proveli mnogo vremena u Zemlji, a već su se susreli sa svojom prvom većom preprekom: Jerihonom. Jerihon je služio kao ispit pouzdanja Izraelaca u Jahvu. Jerihon je bio gotovo neosvojiv. Taj grad okružen zidinama predstavljao je teško osvojuvu utvrdu za visoko obučenu vojsku s različitim oružjima pri ruci. Međutim, za skupinu lutajućih Židova bez ikakva vojnog iskustva, bez oružja i bez plana, osvajanje Jerihona bilo je jednostavno *nemoguće!*

¹² Ovaj zapis nalazimo u Brojevima 13-14.

Što će učiniti? Kako će Izrael svladati takvu nemoguću prepreku? Ipak, Bog je imao plan. Rekao je Jošui kako će svladati Jerihon: tako što će hodati oko njegovih zidina, puhati u trube i vikati. Kakav plan! Svi mi znamo, kao što su i Jošua i Izraelci znali, da gradovi omeđeni bedemima ne padaju kada ljudi oko njih stupaju, pušu u trube i viču. Kakve li ludosti! Dakako, Bog je shvaćao kako će to izgledati ljudima u Jerihonu. Izgledat će glupo. Božji je plan bio naivan, glup, jednostavan i lud. Ipak, Izraelci su bili poslušni. Nakon sedam dana poslušnosti, Jerihon je pao.

Što je bio rezultat? Sva je slava pripala Bogu. Nitko nije mogao prisvojiti nikakvu zaslugu niti slavu za pobjedu. Nitko nije pogledao na Jošuu i rekao: »Stvarno, Jošua je super. Zahvaljujući njegovoj mudrosti, hrabrosti i pažljivom planiranju uspjeli smo poraziti Jerihon.« Nitko nije rekao: »Hej, ubio sam tridesetoricu. Koliko si ih ti pobio?« Mogli su jedino prepoznati Božju silu i slavu. Nisu mogli učiniti ništa drugo, nego dati svu slavu, čast i hvalu Bogu. Zahtijevajući tako ludu metodu, Bog je zajamčio da će sva slava otići isključivo njemu.¹³

Isto je i s evangelizacijom. Kao što je Jerihon Izraelcima predstavljao ispit vjere, tako je i postmodernizam ispit naše vjere. Hoćemo li biti poslušni Bogu ili ćemo stvari raditi na svoj način?

Sigurno, Bog je odredio očigledno »ludu« metodu (u očima svijeta) kako bi postigao silno čudo spasenja. Zašto je to tako? Zato što Bog ne dijeli svoju slavu ni sa kim. Kada čovjek iskusi čudo spasenja, on nikada neće reći ništa osim: »Zahvaljujem Bogu što me je ljubio i spasio od mogega grijeha.« Zasluga za spasenje ne pripada ni grešniku ni evangelizatoru. Sva čast, zasluga i hvala pripadaju isključivo Bogu! Pavao je razotkrio ludost pripisivanja zasluge za spasenje čovjeku kada je postavio pitanje: »Pa što je Apolon? Što li je Pavao?« Slijedi očigledan odgovor: »Sluge koji su vas priveli k vjeri, *a svaki je od njih sluga onako kako mu je Gospodin dao*« (1. Korinćanima 3,5, naglasak naknadno dodan). Gospodin je odredio ishod, te se pobrinuo da se obistini. Pavao i Apolon bili su samo sluge. Pavao nastavlja:

Ja sam posadio, Apolon je zalio, *ali je Bog činio da raste*. Stoga: niti je što onaj koji sadi, niti onaj koji zalijeva, *nego onaj koji čini da raste - Bog* (s. 6-7, naglasak naknadno dodan).

Bog čini da raste. Bog daje život. Bog spašava grešnike, a sve to čini kako bi se proslavio. Mi smo samo sluge kroz koje Bog spašava

¹³ Ovaj zapis nalazimo u Jošui 6.

grešnike. Moramo upamtiti jednostavnu biblijsku lekciju koju nalazimo u Luki 17,10:

Tako i vi, kad izvršite sve što vam je naređeno, recite:
»Beskorisne smo sluge. Učinili smo samo što smo morali učiniti«.

Sluge služe. Ne čine ništa više i ništa manje od toga. Sluge ne određuju *kako* će služiti niti *kada* će služiti, nego jednostavno čine ono što gospodar želi. Pavao je razumio svoju ulogu u Božjemu naumu spasenja i vjerno je služio unutar njenih granica. Ni mi ne bismo trebali učiniti ništa manje od toga.

Svrha propovijedanja jest ukloniti svu pažnju s nas samih i usmjeriti svu tu pažnju na Božju slavu, silu i dobrotu. Smatra li se propovijedanje ludim, neučinkovitim, slabim ili pogrešnim, onda ćemo proslaviti Boga čineći nešto što on kaže, premda ispadamo budale. Kada vjerno ispunjavamo njegov plan, mi podupiremo Božju namjeru u propovijedanju.

Pravilan pogled na evangelizaciju

Bit ću veoma jasan: Bogu nije potrebna naša mudrost i on ne traži naš savjet. Bog je sam rekao:

»Kad bih ogladnio, ne bih ti rekao, jer moja je zemlja i sve što je ispunja« – Ps 50,12.

Kao stvorenja, mi ni na koji način ne možemo poučiti Boga, poboljšati ga, niti mu pomoći. Bog je savršen. Dakle, ništa mu ne treba. On ništa ne uči, jer su njegovo znanje i razumijevanje savršeni. Ništa ga ne iznenađuje i ništa ga ne frustrira. Koliko god bolno to zvučalo ljudskom umu, Bog nas ne treba. Stvoritelj je neovisan o svojim stvorenjima. Pavao je to rekao sljedećim riječima:

Bog, Stvoritelj svijeta i svega što je u njemu, on koji je Gospodar neba i zemlje, ne prebiva u hramovima sagrađenim rukom niti ga poslužuju ljudske ruke, kao da bi trebao nešto on koji svima daje životni dah i sve ostalo (Djela 17,24-25).

Bog nas u svome predivnom naumu spasenja koristi isključivo po svojoj milosti. Bog nas ne koristi zbog našega razumijevanja, inteligencije, talenta ili mudrosti. Koristi nas zato što je milostiv i dobar. Bog dopušta slabim stvorenjima da imaju udijela u radosti spasenja samo zato što nas *ljubi!* To je kao kada otac dopusti sinu nositi komad drveta od drvarnice do kuće. Ocu nije potrebna tako malena pomoć. Zapravo, sinovljeva »pomoć« češće je smetnja nego prava pomoć. Ipak, iz ljubavi i nježnosti, otac svojemu djetetu želi dati udio u svome radu. To je čin ljubavi i dobrote.

Na isti način, dok mi »nosimo naš mali komad drveta« uz našega nebeskog Oca, ne smijemo zamijeniti njegovu dobrotu i milosrđe s bilo kakvom njegovom manjkavošću ili potrebom. Ne. Bog je savršeno sposoban izvršiti svoju volju bez naše mudrosti, planiranja, snage ili metoda. Bog nam *dopušta* evangelizirati izgubljene, ne zato što smo mu *potrebni*, nego zato što nas *ljubi* kao svoju djecu.

Bog od nas ne traži da mu pomognemo osmisлити *metodu* evangelizacije zasnovane na kulturi dvadeset prvoga stoljeća. Ne, nego nam Bog samo dopušta služiti mu u njegovu djelu spasenja. On nam je dao jasne upute i o metodi i o sredstvu koje trebamo koristiti. Bog od nas ne traži ništa više od vjerne i odane službe. Mi nismo Božji savjetnici; umjesto toga, mi smo njegovi robovi. Ne obavještavamo Boga o duhovnim pitanjima, nego mu služimo. Bog nas *odlučuje* upotrijebiti u svome naumu spasenja samo zbog svoje milosti i dobrote. Zapravo,

najbolji pogled koji bismo mogli imati na evangelizaciju glasi: Moramo činiti što nam Otac kaže i dati sve od sebe da mu se maknemo s puta dok On radi.

Želimo li ugoditi ljudima ili Bogu?

Kultura postmodernizma nalik je razmaženu djetetu. Ona od nas zahtijeva pokoravanje. Moramo ugadati njezinim željama. Moramo joj se pokloniti i razumjeti njezinu »istinu«. Svijet današnjice ustraje na tome da mu moramo prestati *govoriti*, te ga trebamo početi *slušati!* Međutim, poput mudroga roditelja, crkva nikada ne smije popustiti hirovima razmaženoga društva. *Mi* utječemo na kulturu. Kultura *nikada* ne bi smjela utjecati na nas. Biblija kaže da smo mi sol i svjetlo (Mt 5,12-14). Drugim riječima, mi smo čimbenici koji izvršavaju utjecaj u ovom svijetu. Meso ne začinja niti čuva sol, već sol začinja i čuva meso. Nadalje, tama nikada ne utječe na svjetlo. Nikada nije važno što svijet želi. Uvijek se radi o tome što Bog zapovijeda. Kaže li Bog da spašava grešnike kroz propovijedanje Riječi, onda upravo to moramo činiti.

Imajte na umu da nismo usamljeni u svojoj frustraciji. Pavao se suočio s istim problemom prije gotovo 2000 godina. Zapazite što je rekao u 1. Solunjanima 2,4:

...već baš kako nas je Bog smatrao dostojnima da nam povjeri Radosnu vijest, tako govorimo, ne kao oni koji se nastoje svidjeti ljudima, već Bogu, koji prosuđuje naša srca.

Izgubljena kultura Pavlova vremena nije se željela pokoriti Božjem autoritetu. Nisu htjeli slušati propovijedanje. Ipak, Pavao je shvaćao da mu je Bog povjerio nešto dragocjeno. Bog mu je dao svoju Riječ i službu pomirenja (2. Kor 5,18). Stoga, Pavao je služio na način koji je bio ugodan Bogu, a ne kulturi. Vrijednost spasenja, evanđelja i Krista sigurno se nije umanjila zbog izopačene kulture. Nemojmo skrivati ovu predivnu istinu od bilo kojega čovjeka kroz poruku ili metodu koja iskrivljuje naum našega Stvoritelja i Otkupitelja.

Veoma je lako zaplesti se u želju da se ugodi ljudima. Nitko ne voli odbacivanje. Kao vjernici, jedna od naših najvećih želja je vidjeti da se čovjek spasio. Želimo privesti našu obitelj i prijatelje Kristu. Želimo da naši susjedi i gradovi iskuse ono što imamo u Kristu Isusu. Sigurno, želimo pozitivne rezultate, a ne negativne odgovore. Želimo da naše crkve budu pune onih koje volimo! Zbog te veoma dobre želje, ponekad činimo što god možemo kako bismo »pomogli«. Boga ili Krista pokušavamo prikazati atraktivnijima. Ljudima kažemo samo ono što žele čuti ili vidjeti. Pokušavamo učiniti naše evangeliziranje privlačnijim. To odaje manjak pouzdanja u Boga. Kao da mislimo kako jednostavno objašnjenje spasenja nije baš dovoljno uzbudljivo ili

privlačno ili je jednostavno previše uvredljivo. Radi toga smo ga malo ušminkali. Mislimo da trebamo izmijeniti poruku ili sredstvo. Puno je lakše gledati dramu ili slušati glazbu, nego slušati jasno objašnjenje iz Biblije o Božjoj svetosti i ljudskome grijehu.

U prvome su stoljeću postojali ljudi koji su željeli *izmijeniti* evanđelje kako bi ono pristajalo njihovim željama. Htjeli su učiniti da kršćanstvo poprimi više *židovskih* obilježja. Pavao je na to odgovorio rekavši da nikada ne smijemo promijeniti poruku spasenja kako bismo ugodili ljudima. Otišao je dalje i rekao da su ugađanje ljudima i služenje Bogu uzajamno isključivi:

Nastojim li sada steći naklonost ljudi ili naklonost Boga?
Tražim li da se svidim ljudima? Kad bih još nastojao svidjeti se ljudima, ne bih bio sluga Kristov (Galaćanima 1,10, naglasak naknadno dodan).

Moramo čuvati naše misli kako bismo se zaštitili od stupice ugađanja ljudima u evangelizaciji. Ili ćemo služiti Kristu ili ćemo ugađati ljudima. Ne možemo činiti oboje.

Ovaj odjeljak se zove: Naš odgovor na postmodernizam. Uvjeren sam da se pravilan odgovor svakoga vjernika u dvadeset prvome stoljeću nije promijenio od jasnog učenja Svetoga pisma zapisanog prije dvije tisuće godina. Moramo vjerno nastaviti činiti što je činio Gospodin i apostoli nakon njega: Propovijedati evanđelje Isusa Krista sa strpljivošću, poučavajući sve ljude. To je jednostavan odgovor, ali zahtijeva našu potpunu odanost Kristu i njegovoj Riječi.

Zaključak

Naš posao je sijati sjeme (tj. evanđelje Isusa Krista). To činimo uz kavu u našem domu, u kafićima, s propovjedaonice, na evangelizacijskim pothvatima itd. Poruka je jasna: Ljudi će nam se suprotstavljati, odbacivati nas i rugati nam se. Naš poziv od Boga svijetu se čini naivan i lud. Mi ćemo, bez sumnje, izgledati kao budale u očima naših prijatelja, obitelji i društva. To je u redu. Pozvani smo sudjelovati u patnjama Krista Isusa (1. Pt 4,12-19). Bez obzira na cijenu, nemojmo odlutati od naše uloge proslavljanja Boga u evangelizaciji.

U suvremenoj crkvi postoje mnogi talentirani i kreativni kršćani. Ohrabrio bih sve vas da koristite svoju kreativnost kako biste privukli mnoštva u svrhu evangelizacije. Osobno volim mnoštva jer to znači da će više ljudi imati mogućnost čuti jedinu poruku koja može spasiti njihove duše od vječne smrti. Dakle, održavajmo koncerte, održavajmo evangelizacijske događaje kako bismo privukli što je moguće više ljudi. Molimo se da ti pokušaji budu što je moguće veći.

Međutim, bez obzira broji li mnoštvo stotine ljudi ili se radi samo o jednome čovjeku, što činimo kada sjednemo ili stojimo ispred izgubljenih od ključne je važnosti. Ono što činimo kada se nalazimo ispred mnoštva pokazat će u što se pouzdajemo. Nemojte dopustiti da vas frustriranost postmodernizmom iskuša te da omalovažite Božju riječ i njezino naviještanje. Imajte na umu Pavlovu jednostavnu opomenu u 1. Solunjanima 5,20:

Proročke govore ne prezirite.

Ovaj jednostavan stih je važno upozorenje svima nama. Vjerujem da pažljivo proučavanje ovoga stiha otkriva kako se izraz »proročki govori« odnosi i na pisanu Božju riječ i na njezino naviještanje. Pavao je želio reći: »Nemojte olako shvaćati Bibliju i propovijedanje.« Pozitivan način na koji bismo to mogli reći glasio bi: »Visoko cijenite Božju riječ i njezino naviještanje«. Božjoj riječi i propovijedanju njegove moćne objave trebamo dati najuzvišenije mjesto u našim životima. Naši evangelizacijski pothvati jednostavno bi trebali biti izlozi koji naglašavaju slavu Božje riječi. Propovijedanje bi trebao biti »glavni događaj«. Jasno i potpuno objašnjenje Božjega plana spasenja trebalo bi biti najbolji dio našega truda, a ne samo dodatak u »posljednjoj minuti«. Sve što činimo u našim evanđeoskim pothvatima trebalo bi voditi k propovijedanju Riječi. Trebali bismo nestrpljivo iščekivati trenutak kada ćemo imati privilegiju iz Biblije poučiti o

Božjem oprostjenju, milosrđu, ljubavi, nadi, miru, izbavljenju i otkupljenju.

Veoma je lako biti frustriran ovom čudnom postmodernističkom kulturom, ali moramo se boriti protiv iskušenja da dopustimo kulturi da izvrši utjecaj na našu službu, našu poruku, naše metode ili pak nas same. Neka vas Bog čuva i zaštiti od iskušenja da zastranite od njegovih jasnih zapovijedi. Štoviše, neka bi vas koristio u spašavanju grešnika na *samo* njegovu slavu. Amen.

Prijevod: Miroslav Balint-Feudvarski

Lektura: Ivana Balint-Feudvarski

prijelom i dizajn naslovnice: Mario Kushner

Copyright©Todd M. Dick